

הלכות שופר וסכה ולולב

יש בכללן שלוש מצוות עשה; וזה הוא פרטן: (א) לשמע קול שופר באחד בתשרי; (ב) לישב בסכה שבעת ימי החג; (ג) לטל לולב במקדש כל שבעת ימי החג. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות שופר פרק א

א. מצוות עשה שלתורה, לשמע תרועת השופר בראש השנה, שנאמר "יום תרועה, יהיה לכם" (במדבר כט, א). ושופר שתוקעין בו, בין בראש השנה בין ביובל הוא קרן הכבשים הפפוף; וכל השופרות חוץ מקרן הכבש, פסולין. ואף על פי שלא נתפרש בתורה תרועה בשופר בראש השנה, הרי הוא אומר ביובל "והעברת שופר תרועה . . . תעבירו שופר" (ויקרא כה, ט); ומפי השמועה למדו מה תרועת יובל בשופר, אף תרועת ראש השנה בשופר.

ב. במקדש, היו תוקעין בראש השנה בשופר אחד, ושתי חצוצרות מן הצדדין השופר מאריך והחצוצרות מקצרות, שמצות היום בשופר. ולמה תוקעין עמו בחצוצרות, משום שנאמר "בחצוצרות, וקול שופר הריעו, לפני המלך ה'" (תהילים צח, ו). אבל בשאר מקומות, אין תוקעין בראש השנה אלא בשופר בלבד.

ג. שופר שלעבודה זרה אין תוקעין בו, לכתחלה; ואם תקע בו, יצא. ושלעיר הנדחת אם תקע בו, לא יצא. שופר הגזול שתקע בו, יצא ידי חובתו שאין המצוה אלא בשמיעת הקול אף על פי שלא נגע בו ולא הגביהו השומע, ואין בקול דין גזול. וכן שופר שלעולה, לא יתקע בו; ואם תקע יצא, שאין בקול מעילה. ואם תאמר, והלא נהנה בשמיעת הקול מצוות לא להנות נתנו; לפיכך המדר הנזה משופר, מתר לתקע בו תקיעה שלמצוה.

ד. שופר שלראש השנה אין מחללין עליו את יום טוב, ואפלו בדבר שהוא משום שבת. פיצד: היה השופר בראש האילן או מעבר הנהר ואין לו שופר אלא הוא, אינו עולה באילן ולא שט על פני המים כדי להביאו; ואין צריך לומר שאין חותכין אותו, ואין עושין בו מלאכה, מפני שתקיעת שופר מצוות עשה, ויום טוב עשה ולא תעשה. ומתר לתן לתוכו מים או יין או חמץ ביום טוב, כדי לצחצחו; ולא יתן לתוכו מי רגלים לעולם, מפני הכבוד שלא יהיו מצוות בזויות עליו.

ה. שעור השופר כדי שיאחזנו בידו, ויראה לכאן ולכאן. נסדק לארכו, פסול; לרחבו אם נשתיר בו פשעור פשר, וכאלו נכרת ממקום הסדק. נקב אם סתמו שלא במינו, פסול; סתמו במינו אם נשתיר רבו שלם, ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה הרי זה פשר. קדחו בזכרותו פשר, שמין במינו אינו חוצץ. דבק שבירי שופרות עד שהשלימו לאחד, פסול.

ו. הוסיף עליו כל שהוא, בין במינו בין שלא במינו פסול. צפהו זהב מבפנים, או במקום הנחת הפה פסול. צפהו מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה, פסול; ואם לא נשתנה, פשר. נתן

שׁוֹפֵר בְּתוֹךְ שׁוֹפֵר אִם קוֹל פְּנִימִי שָׁמַע, יָצָא; וְאִם קוֹל חִיצוֹן
שָׁמַע, לֹא יָצָא. הִרְחִיב אֶת הַקָּצֵר, וְקָצַר אֶת הֶרְחָב פָּסוּל.

ז. הָיָה אֲרוֹךְ וְקָצֵר, כָּשֵׁר. גִּרְדּוֹ בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבַּחוּץ, אֶפְלוּ
הַעֲמִידוֹ עַל גִּלְדּוֹ כָּשֵׁר. הָיָה קוֹלוֹ עֲבָה אוֹ דֵק אוֹ צָרוּד כָּשֵׁר,
שָׁכַל הַקּוֹלוֹת כְּשֶׁרִין בְּשׁוֹפֵר.

ח. הַתּוֹקֵעַ בְּתוֹךְ הַבּוֹר אוֹ בְּתוֹךְ הַמַּעֲרָה אוֹתָן הָעוֹמְדִים בְּתוֹךְ
הַבּוֹר וְהַמַּעֲרָה, יָצְאוּ. וְהָעוֹמְדִים בַּחוּץ אִם קוֹל שׁוֹפֵר שָׁמְעוּ,
יָצְאוּ; וְאִם קוֹל הַבֶּרֶה שָׁמְעוּ, לֹא יָצְאוּ. וְכֵן הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַחֲבִית
הַגְּדוֹלָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ אִם קוֹל שׁוֹפֵר שָׁמַע, יָצָא; וְאִם קוֹל הַבֶּרֶה
שָׁמַע, לֹא יָצָא.